

laGeste
creation 2021

promise me

Joke Laureyns & Kwint Manshoven
laGeste (kabinet k + les ballets C de la B)

foto: promise me (2021) © Kurt Van der Elst

Joke Laureyns in gesprek met VIERNULVIER over *promise me*.

Julie werk duikt telkens in de leefwereld van kinderen. Waarom verkiezen jullie dit perspectief?

Het is niet zozeer de leefwereld van de kinderen, het is eigenlijk de leefwereld van elke mens. Maar op één of andere manier zijn we collectief alerter als het om kinderen gaat. Of juist niet alert genoeg: kinderen houden ons een spiegel van de toekomst voor, ze vertellen ons waar we als mensheid naar evolueren, ze incorporeren de input van de samenleving waarin ze opgroeien... In die zin zijn ze niet anders, maar mét hen kunnen we nog utopieën optrekken, is er nog een zekere flexibiliteit om de dingen anders aan te pakken.

Maakt dit dat jullie werk zowel kinderen als volwassenen kan aanspreken?

We vinden het inderdaad belangrijk dat iedereen naar het werk kan kijken, en toch willen we compromisloze voorstellingen maken. Omdat onze uitgangspunten altijd vertrekken van een grote menselijkheid, lukt dat ook. En de representatie van verschillende generaties op scène reikt ook sleutels aan een publiek van alle leeftijden om naar het werk te kijken. Dat geeft een mooie dynamiek: als het publiek even gemengd is als de groep dansers op scène.

Maar het is geen methode, geen recept, dat zou ik ook niet willen, het is de attitude waarmee we in het leven willen staan, niet te denken in kaders of hokjes, zonder hiërarchie.

Laten we het eens over *promise me* hebben, jullie voorstelling die momenteel op tournee is. Wat was het vertrekpunt bij deze creatie?

De voorstelling is ontstaan vanuit een verlangen omringd te zijn door mensen die niet geregeerd worden door angst, maar die nieuwsgierigheid koesteren, die risico's durven aangaan (eerder dan dat ze zich tegen alles willen verzekeren)

De voorstelling is gemaakt vanuit een ongerustheid dat westerse kinderen niet meer opgroeien met blutsen en builen, dat de hele wereld stilaan geregeerd wordt door 'safety checks' en regels, waardoor we niet meer kunnen leren uit gevaar. Het is een appel aan de samenleving: geef ons het vertrouwen dat we het goede zullen doen, maar dat we grenzen moeten verleggen en normen moeten bevragen om verandering tot stand te kunnen brengen. Laat ons los, om te kunnen worden wie we zouden moeten zijn. Daar is een zekere overmoed voor nodig, roekeloosheid ook, om je niet neer te leggen bij de status quo. Maar om risico te kiezen boven stabiliteit. Het is ook een poging om uit ons comfort te treden en solidair te zijn met omstandigheden waarin kinderen opgroeien in een klimaat van onderdrukking en angst. Het is een hommage aan de veerkracht van Palestijnse kinderen, van vluchtelingenkinderen, en bij uitbreiding van alle mensen die durven angsten opzij te zetten om iets nieuws na te streven. Uit noodzaak of uit betrokkenheid. En tenslotte is er onze fascinatie voor de dualiteit in ons menszijn: levensdrift en doodsverachting, een brute intimiteit die grenst aan gewelddadigheid, verzet en woede versus rust en verbondenheid.

Hoe verloopt de vertaling hiervan naar dansmateriaal voor een voorstelling?

Via de performers zelf. Het creëren met verschillende generaties is voor ons een manier van werken, bijna als de keuze van een beeldhouwer voor een bepaalde materie. Zo kiezen wij ervoor om met jonge, onvolgroeide lichamen te werken. Omwille van de spanning tussen kracht en kwetsbaarheid, tussen verbeelding en realiteit. Omwille van het contrast én de inwisselbaarheid met de getrainde 'volwassen' dansers: hoe beide elkaar uitdagen, aanvullen, voortstuwen. En hoe er uiteindelijk een universum ontstaat waarin ze elkaars gelijken zijn. Als mens en als performer. Als choreograaf zien we in het kind een manier om elke beweging terug te brengen tot haar essentie, tot het samenvloeien van een energie met de articulatie van het lichaam, adem, spieren & gewrichten. Het is een uitnodiging om te kijken naar ons menszijn, naar ons lichaam, ontdaan van elk discours of retoriek.

We geven de kinderen geen enkele verantwoordelijkheid met betrekking op de inhoud van de voorstelling: zij geven, spelen, beleven; zij zoeken een staat van zijn, die ze vinden in de dans maar die ze nooit moeten verantwoorden of verwoorden.

Improviseren is voor ons een manier om de cast mee te laten creëren, om het thema te voeden met een heel fysieke inbreng en vertaling, om inzichten te versterken, zonder eindeloze gesprekken te voeren.

Het is een manier om een taal over te brengen: om onze specifieke signatuur te installeren. Dansers en kinderen beïnvloeden elkaar voortdurend en bouwen onderling een groot fysiek vertrouwen op, in alle vrijheid. Het zijn twee sleutelwoorden die in al ons werk terugkomen: vrijheid en vertrouwen. Net omdat ze inherent aan elk proces zijn, zijn ze uiteindelijk ook zo zichtbaar en sprekend aanwezig in onze creaties. We leggen onze intenties niet uit, we maken ze voelbaar in de sfeer die over het creatieproces hangt.

Een belangrijke rol is ook weggelegd voor de live soundtrack?

De rol van Thomas als muzikant is heel bepalend: hij kan de sfeer in de studio heel erg beïnvloeden met zijn klankkleur, dat is een onuitgesproken dialoog. Hij stuurt van binnenuit, bepaalt mee de richting waarin het dansmateriaal zich ontwikkelt.

Zijn aanwezigheid bij de repetities vanaf het begin is cruciaal: hij ontwerpt de klank in de improvisaties met de dansers. Het laat hen toe bewegingsmateriaal te incorporeren zonder al te veel manipulatie vanuit choreografisch standpunt. We vertrekken van heel praktische, lichamelijke begrippen. In *promise me* waren dat: kantelen, slingeren, stuiten, transformaties, tegengestelde richtingen, extreme verdraaiingen in de torso. Thomas' antwoord op die opdrachten met zijn stem en gitaar, maar vertrekt even vrij als de dansers. We vermijden een emotioneel startpunt bij improvisaties tijdens het creatieproces.

We laten ons publiek graag de vrijheid om haar eigen interpretaties en emoties op de dans te projecteren en het werk te lezen vanuit haar eigen ervaringen en kennis. Het geeft ook een zekere 'vervreemding' in het kijken, een afstand tussen de volwassen blik en het jonge lichaam. Dat werkt een beetje ontwrichtend en ik heb het gevoel dat we daardoor als maker ons thema juist scherper vertaald krijgen naar het publiek.

Thomas en zijn muziek versterken dat proces. Het is belangrijk dat het woordeloos gebeurt, puur fysiek, en dat iedere kijker het op een eigen manier moet/kan/mag interpreteren en vertalen. Niet in de betekenis van decoderen, maar in de betekenis van beleven.

Hoe verliep de creatieperiode van *promise me*?

We werkten een tiental weken, gespreid over negen maanden. We konden bij deze vertrekken van een heel sterke basis: de kinderen uit deze voorstelling hadden al een heel creatieproces (voor *as long as we are playing*) doorlopen en hebben zelfs enkele maanden podiumervaring kunnen opdoen, net voor de eerste lockdown. In die zin hebben ze een bijna professionele basis en moesten Kwint en ik niet eerst 'investeren' in groepsdynamiek, noch in een naturel attitude in performen (wat wij zien als de essentie om te kunnen werken en creëren). De improvisaties kenden vanaf de eerste repetitiedag een enorme diepte en vertrokken van een grote verstandhouding, een pact bijna. In elk geval was er een ongeziene overgave en ongeremdheid, die extra werd gevoed door de beperkingen die de coronacrisis meebracht. De repetities werden een uitlaatklep en een tegengewicht: ze vonden een voedingsbodemp in de fysieke honger naar contact en aanraking.

De kinderen maken aantekeningen in hun eigen schriften, en ze zoeken zelf namen voor bepaalde stukken bewegingsmateriaal dat zich aandient in de improvisaties. Op die manier krijgen we samen met hen vat op het materiaal en beleven zij de creatie als iets van henzelf. Tot het einde geven de kinderen zich over aan onze handen en onze keuzes: zij bewegen en wij sturen. Dat is ook een pact en dat is alleen mogelijk in een sfeer van vertrouwen en openheid. Zo verleggen we hun grenzen ook beetje bij beetje, ze kunnen veel meer dan dat ze zelf vermoeden bij aanvang van een proces. Een voorstelling kan alleen slagen als de verstandhouding grenzeloos is tussen makers en performers.

We hebben hen nooit moeten overtuigen: ze brengen het materiaal zelf aan tijdens de improvisaties. Als mens zijn we ambigu: we hebben destructieve kanten, een dosis gewelddadigheid, een hang naar uitpattingen en uitbreken... Doordat de kinderen als snel begrepen dat we een zekere roekeloosheid zochten in het materiaal, begrepen ze de repetitieruimte als een vrijplaats om grenzen te verleggen en kanten vrij spel te geven die in de 'echte' wereld genormeerder zijn. Dat daar het risico op een blessure of wat pijn behoort, vonden ze vanzelfsprekend. Niemand wou ooit stoppen, de gevaarlijkste scènes zijn hun favorieten. Ze hebben de dualiteit omarmd. En wij kregen van hun cadeau dat ze 'bloed' uit rode bieten persten, een scherp mes aflikken, een groter lichaam onderuithalen...

Waarom zouden mensen zeker naar *promise me* moeten komen kijken?

Om zichzelf een cadeautje te doen: de voorstelling werkt aanstekelijk. Het stelt je eigen normen in vraag, maar op een bevrijdende manier.

En voor onszelf: omdat we eindelijk in Gent spelen! Toch een beetje thuiskomen in onze eigen stad na een jaar internationaal touren met *promise me*. De kinderen groeien overigens zo snel dat we de voorstelling niet nog jaren gaan kunnen spelen, dus er is ook een urgentie in tijd: NU spelen en NU komen kijken.

En het is een primeur voor laGeste. Dat is de fusie die we sinds dit jaar zijn aangegaan met les ballets C de la B. We hebben een lange voorgeschiedenis van samenwerking en een grote artistieke affiniteit in het zoeken naar viscerale vertellingen. We besloten de krachten te bundelen en zetten onze werking verder onder de nieuwe naam laGeste: een thuis voor zowel de intergenerationele praktijk die we bij kabinet k ontwikkelden, als voor de erfenis van choreograaf Alain Platel die meer dan vijftig jaar spil van les ballets C de la B was.

Het nieuwe verhaal van laGeste is geen breuk met het verleden, maar een radicale verderzetting van de waarden van ons beide gezelschappen: vitaliteit, weerbaarheid en schoonheid vinden waar anderen ze niet zoeken, ruimte creëren voor meerduidige, zelfs tegenstrijdige, inhouden: onschuld en perversiteit, het geconstrueerde en het authentieke, onbewuste wildheid en hyperbewuste virtuositeit. Het is onze manier om tegengewicht te bieden aan het geweld van de genormeerde representatie van lichamen én om rolmodellen te creëren daar waar ze nog niet bestaan.

Wat is het volgende project op jullie agenda bij laGeste?

Op dit moment zijn we gestart met de repetities van *someone will always be missing*. Dat is een project waar we héél lang naar hebben uitgekeken. Het wordt een fysieke voorstelling die verschillende generaties Palestijnen overspant en diverse manieren van leven verweeft.

Dit project verbindt twaalf dansers in zes duetten: telkens staan ze twee aan twee, een volwassen danser en een jong kind, beiden van Palestijnse origine en ieder met een eigen achtergrond. Ze wonen op de Westelijke Jordaanoever, in Gaza, Oost-Jeruzalem, in de kampen van Libanon, in Israël of in België. Elk duet vertrekt van een intense ontmoeting en laat een context, verhalen, spanningen, gevoeligheden doorschemeren. Elke ontmoeting zoekt naar verstandhouding en vertrouwen, naar wederzijdse verbinding. Wellicht zullen ze nooit allen samen fysiek de scène delen, gezien de geopolitieke drempels. De uitdaging zal zijn om de afwezigheid aanwezig te maken. Het streven is utopisch, het is een verlangen in een onmogelijke realiteit. Maar het verlangen is er. Net dit verlangen zal de dynamiek van de voorstelling bepalen, afwezigheid en gemis zullen iedere opvoering anders inkleuren.

We maken die voorstelling samen met het Freedom Theatre in Jenin, in coproductie met o.a. VIERNULVIER.

Dit interview is tot stand gekomen naar aanleiding van de speeldata van *promise me* in het seizoen '22-'23 van VIERNULVIER bij De Vooruit, Gent.

foto: *promise me* (2021) © Kurt Van der Elst

WRITTEN
BY
THE
BODY

laGeste